

monográfiákat is megjelentetett. Prágából hazatérve folytatta főiskolai oktatómunkáját, valamint egyre aktívabban vett részt a tehetséggondozásban, több, előkelő helyezést elért OTDK-dolgozat témavezetője volt.

Ez utóbbi tény mindennél jobban megvilágítja Bíró Ferenc munkásságának a lényegét: tanár és tudós, tudós és tanár. A kettő sosem volt szétválasztható pályáján: fiatal tanárként is gyűjtötte, feldolgozta szülőföldje nyelvi kincseit, főiskolai oktatóként pedig mindig nagy hangsúlyt fektetett arra, hogy hallgatóival kiváló kapcsolatokat ápoljon, felfedezze, kutatómunkára buzdítsa a tehetségeket. Őszinte kíváncsisággal és szeretettel fordult mindig diákjai felé, magam is személyesen tapasztaltam, hogy Bíró tanár úrral mindig lehetett beszélgetni, tőle mindig lehetett segítséget kérni. Oktatói munkájára a rendkívüli igényesség, alaposság, a tudomány alázatos tisztelete jellemző. Ugyanakkor a felsőoktatásban sem felejtette el soha, hogy tanárként példaképnek is kell lennie: emberi, erkölcsi kvalitásai mindig mintául szolgáltak hallgatóinak. Azt kívánjuk őszinte szívvel, hogy ez a példa még sokáig fennmaradjon: jó egészséget, további termékeny éveket az ünnepeltnek!

KALCSÓ GYULA
Eszterházy Károly Főiskola

Hónyi Ede 80 éves*

Tisztelt Ünnepelt, tisztelt Előadó, tisztelt Megjelentek!

A mai napon azért gyűltünk össze, hogy megünnepeljük Hónyi Ede 80. születésnapját. A laudációnak tartalmaznia kell az ünnepelt életrajzát is. Ezért megemlékezésemet evvel kezdem.

Hónyi Ede Rákoshelyen (ma Budapest) született 1935. augusztus 29-én, a mohácsi vész napján. Apja földmérőmérnök (geodéta), anyja háztartásbeli. Két házasságából egy-egy fia született. Felesége: Stephanides Éva angol nyelvész, főiskolai docens.

Középiskoláit a Ciszterci Rend budai Szent Imre Gimnáziumban kezdte. Érettségit az államosított jogutód József Attila Gimnáziumban tett (1953). Egyetemre nem vették fel, így földmérőmérnökök mellett figuráns, majd a Széchényi Könyvtárban altiszt (könyvtári segéderő) lett (1953–1955). Napi 8 órás kartográfiai szaktanfolyamot végzett 1955–56-ban.

1957-től a Kartográfiai Vállalatnál térképrajzolóként kezdte, majd végigment a ranglétrán (bakától a tábornokig). Szerkesztő, ellenőr, irányító és felelős szerkesztő, majd kiadói osztályvezető (16 évig), végül főszerkesztő lett. Belépett a kartográfusok és a geodéták egyesületébe, továbbá a földrajztudományi, majd a nyelvtudományi társaságba. Meghívott előadóként – rövid ideig – az ELTE Térképtudományi Tanszékén is tanított.

Térképészként főleg várostérképek, továbbá falitérképek, térképes levelezőlapok és különféle atlaszok készítésével foglalkozott. Legjelentősebb munkája az általános iskolák számára készített Képes Történelmi Atlasz, amelyet 20 éven keresztül kötelezően használtak az ország összes általános iskolájában. (Hozzávetőleg kétmillió példányban jelent meg.)

*Elhangzott a Magyar Nyelvtudományi Társaság felolvasó ülésén, 2015. december 10-én.

Közben, hetedik (!) felvételi vizsgáját követően, esti tagozaton elvégezte az ELTE magyar–könyvtár szakát (1963–69). Szakdolgozatában a földrajzi nevek akadémiai helyesírásának történetét dolgozta fel.

Hosszabb ideig tagja volt a Geodézia és Kartográfia, valamint a Földrajztanítás című folyóiratok szerkesztőbizottságának. Számos kartográfiai és nyelvészeti szakcikket jelentetett meg. A térképészeti kitüntetések sorát kapta meg. Kartográfiai tevékenysége alapján megkapta a Művelődési Minisztérium, majd a Földművelődési Minisztérium Kiváló munkáért kitüntetését, végül a rangos Fasching Antal-díjjal tüntették ki. A Térképészek és Földmérők Társasága örökös tagjának választotta. – Semmilyen pártnak nem volt és ma sem tagja. – Katona sem volt.

Nyelvészként a helyesírás és ezen belül a földrajzi nevek helyesírása érdekelte. 1963-ban lett a Földrajzinév-bizottság alapító tagja, ahol közel 40 évig tevékenykedett. A Helyesírási Bizottságban 1965-ben földrajzi névi szakértőként kezdte, és a bizottság névváltozásait követve a mai napig is ebben a bizottságban tevékenykedik.

A földrajzi nevek és megjelölések szabályait Fábián Pállal és Földi Ervinnel közösen, az MTA jóváhagyásával, az Akadémiai Kiadó 1965-ben jelentette meg. A fenti három szerző 1998-ban a bővített, alaposabban kidolgozott A földrajzi nevek helyesírása című munkát készítette el. (Ez több kiadást is megért.) Ezt a szabályrendszert használja ma is a földrajzinév-írás és az akadémiai helyesírás 12. kiadása. Már a 11. kiadás előkészítésén is dolgozva két tervtanulmányt is írt (az ábécéről, valamint a földrajzi nevek helyesírásáról). – Közben kisebb kitérők is voltak, amelyeknek a nyomait a kémiai, az ásványtani, a botanikai és a zoológiai szakhelyesírások tanúsítják.

Nyugdíjba 1995-ben ment. Kartográfiai nyugdíjazása után, 1995-től 13 tanéven keresztül a székesfehérvári Kodolányi János Főiskola docenseként, majd címzetes docenseként a Kommunikáció Tanszéken teljes állásban magyar nyelvet és helyesírást tanított. Mindkét foglalkozását (a térképészetet és a nyelvtanítást) hivatásszerűen, örömmel művelte és szerette.

Tisztelt Tanár Úr! Kedves Ede! Amit eddig elmondtam, az mind száraz tény. Rejtve ugyan benne volt a szövegben, de nem biztos, hogy mindenkiben tudatosult, hogy Hőnyi Ede több mint 50 évig volt a Helyesírási Bizottság leghűségesebb tagja. Mindig ráért, mindig jött, mindenre emlékezett. Tudta, és ma is tudja, hogy egy-egy szabályponttal kapcsolatban mit mondott Pais Dezső, Keresztury Dezső, Fábián Pál vagy Deme László. De nagyszerűen tudta a helyesírást is, talán még jobban, mint mi, mert ha egy téma előkerült, azonnal mondta azt a szabálypontot, amelyben szó volt a kérdésről. 75 éves kora körül már mondogatta sokszor, hogy talán jó lenne már abbahagyni a bizottsági munkát, de megígérte, hogy míg meg nem jelenik A magyar helyesírás szabályai 12. kiadása, biztosan marad. S maradt, és jött akkor is, amikor nagyon nehezeze esett.

Az üléseken mindenről határozott véleménye volt, s ezt egyenesen meg is mondta, de mindig hangsúlyozta, hogy tiszteletben tartja mások véleményét is. Az egyenességről, szóki-mondásról még kínos esetekben sem mondott le. A Magyar Nyelvi Osztályközi Bizottságban (valaha Helyesírási Bizottság), s különösen az úgynevezett munkabizottságban ő volt a társaság lelke. Sajátos humora mindig jókedvre derített mindenkit. – Jó volt vele lenni.

Kedves Ede! Köszönjük, amit tanultunk Tőled szakmailag és emberileg is. Várunk továbbra is az üléseinkre!

KESZLER BORBÁLA

Eötvös Loránd Tudományegyetem